

ISSN 2307-5740
DOI: 10.31891/2307-5740

Науковий журнал

ВІСНИК

**Хмельницького
національного
університету**

Економічні науки

2018, № 5, Том 1

Scientific journal

HERALD

of Khmelnytskyi National University

Economic sciences

2018, Issue 5, Part 1

Хмельницький 2018

ВІСНИК

Хмельницького національного університету

Затверджений як фахове видання

Постановою президії ВАК України від 12.05.2015 № 528

(<http://old.mon.gov.ua/ua/activity/563/perelik-naukovikh-fakhovikh-vidan/6797/>)

Засновано в липні 1997 р.

Виходить 6 разів на рік

Хмельницький, 2018, № 5, Том 1 (262)

**Засновник і видавець: Хмельницький національний університет
(до 2005 р. — Технологічний університет Поділля, м. Хмельницький)**

Наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://nbuv.gov.ua/j-tit/Vchnu_ekon

Журнал включено до наукометричних баз:

Index Copernicus <http://jml2012.indexcopernicus.com/i++i++p4539,3.html>

Google Scholar <http://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nDupjDAAAAAJ>

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=37652

Головний редактор **Войнаренко М. П.**, д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Національної академії наук України, проректор з науково-педагогічної та наукової роботи, перший проректор Хмельницького національного університету

Заступник головного редактора. **Нижник В. М.**, д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету

Голова редакційної колегії серії «Економічні науки» **Гуляєва В. О.**, завідувач відділом інтелектуальної власності і трансферу технологій Хмельницького національного університету

Відповідальний секретар **Гуляєва В. О.**, завідувач відділом інтелектуальної власності і трансферу технологій Хмельницького національного університету

Члени редколегії серії «Економічні науки»

Войнаренко М. П., д. е. н.; Альохін О. Б., д. е. н.; Асаул А. М., д. е. н. (Російська Федерація); Бондаренко М. І., к. е. н.; Васильківський Д. М., д. е. н.; Ведерніков М. Д., д. е. н.; Вишківська Зофія, д. е. н. (Польща); Геєць В. М., д. е. н.; Гончар О. І., д. е. н.; Григоров П. М., д. е. н.; Джалагонія Давід, проф. (Грузія); Диха М. В., д. е. н.; Дудко В. М., д. е. н. (Російська Федерація); Журба І. Є., д. е. н.; Завгородня Т. П., д. е. н.; Замазій О. В., д. е. н.; Євдокимов В. В., д. е. н.; Йохна М. А., д. е. н.; Ковальчук С. В., д. е. н.; Кулинич Р. О., д. е. н.; Лук'янова В. В., д. е. н.; Ляшенко О. М., д. е. н.; Любохинець Л. С., к. е. н.; Матюх С. А., к. е. н.; Мікула Н. А., д. е. н.; Микитенко В. В., д. е. н.; Мороз О. В., д. е. н.; Нижник В. М., д. е. н.; Олуйко В. М., д. н. держ. упр.; Орлов О. О., д. е. н.; Рудніченко Є. М., д. е. н.; Савіна Г. Г., д. е. н.; Семікіна М. В., д. е. н.; Скоробогата Л. В., к. е. н.; Стадник В. В., д. е. н.; Тельнов А. С., д. е. н.; Ткаченко І. С., д. е. н.; Троціковські Тадеуш, к. е. н. (Польща); Тюріна Н. М., к. е. н.; Філіппова С. В., д. е. н.; Хрущ Н. А., д. е. н.; Церуйова Тетяна, д. е. н. (Словакія); Череп А. В., д. е. н.; Чорна Л. О., д. е. н.

Технічний редактор

Кравчик Ю. В., к. е. н.

Редактор-коректор

Броженко В. О.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Хмельницького національного університету, протокол № 3 від 25.10.2018

Адреса редакції: Україна, 29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, Хмельницький національний університет
редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету"
☎ (0382) 67-51-08
e-mail: Visnyk.khnu@gmail.com
web: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik>
<http://vestnik.ho.com.ua>
http://lib.khnu.km.ua/visnyk_tup.htm

Зареєстровано Міністерством України у справах преси та інформації.
Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 9721 від 29 березня 2005 року (перереєстрація)

© Хмельницький національний університет, 2018
© Редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету", 2018

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

ХАЗАН П. В. СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ ЗА ДОПОМОГОЮ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ	7
RAMAZ PUTKARADZE PRESSING ISSUES OF ECONOMIC INTEGRATION OF CROATIA AND GEORGIA	11
SHABURISHVILI S. T., KADAGISHVILI L. V. CHALLENGES TO THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS IN GEORGIA	14
SKORYK H.I., BARINOV V.V., LYNNYK O.O. THEORETICAL PRINCIPLES AND PRACTICES OF POST-INDUSTRIAL SOCIETY DEVELOPMENT IN UKRAINE	19
БЛЕЦЬКА І. М. ОБґРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	24
ГАРАФОНОВА О. І., КУЗЬМЕНКО Ю. Г. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ГОТЕЛІВ ЗА «ЗІРКОВІСТЮ»: ПЕРЕДУМОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ	29
ГОРБУНОВА А. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ	35
ДУЦЯК І. З., РИМАР Ю. М. ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНЕ РАЙОНУВАННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ МЕТОДОМ БАГАТОПАРАМЕТРИЧНОЇ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ	41
ЄЛІСЄЄВА О. К., ЙОНЕНКО С. Ю. ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАСАДАХ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ	49
ЛЮБОХИНЕЦЬ Л. С., ДУБІК І. Г. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	54
МАЗУР А. Г., ГУМЕНЮК Ю. В. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	62
МЕЙШ А. В., ІЛЬЧЕНКО О. М. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО КАТЕГОРІЇ “ВЛАСНІСТЬ” ЯК СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО ФЕНОМЕНУ	67
НАЗАРЕНКО І. А., СІМАКОВА О. О., БОДНАРУК О. А. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ SPA-ГОТЕЛІВ УКРАЇНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇХ РОЛІ У СТРУКТУРІ SPA-ІНДУСТРІЇ	73
НІКОЛАСЬВА О. Г., ШЕВЧЕНКО Т. О. МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	78
ПАХОМСЬКА О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ХЛІБА ТА ХЛОБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ	87
ХАРЧИШИНА О. В. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	91
ПОЛЯК С.Ю., ДЕМЕШКО О.В., ГОНЧАР А.В. ЕФЕКТ РОЗСІЮВАННЯ СВІТЛА ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ	95

УДК 658.628:664.(045)

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-262-5(1)-87-90

ПАХОМСЬКА О. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ХЛІБА ТА ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено сучасний стан ринку хліба та хлібобулочних виробів. Розглянуто основні чинники, що впливають на цей ринок. Проаналізовано асортимент хлібобулочних виробів, який виготовляється на території України.

Ключові слова: хлібобулочні вироби, ринок, асортимент, дослідження.

PAHOMSKA O.

Vinnytsia Trade And Economics Institute of the KNUTE, Ukraine

INVESTIGATED OF THE MARKET OF BREAD AND BAKERY PRODUCTS IN UKRAINE

The article examines the current state of the bread and bakery products market. Bread and bakery products are widely used, thus their improvement, as well as increasing the food and energy value and reducing the cost of production are constantly in the field of investigation of scientists and practitioners, so the subject of the article under investigation is very relevant. The main factors, which influence the market of bread and bakery products are examined. It has been found out that the production of bread and bakery products is decreasing annually. The reduction of the consumption of bread and bakery products has become the main cause of the downfall in production capacities. This is due to the reduction of consumption of these products, the change in taste, the deterioration of the technical condition of the production equipment by 60% -70%, the demographic situation in the country (loss of markets of the Autonomous Republic of Crimea and certain regions of Donetsk and Lugansk region, decrease of the population of Ukraine), an increase of the amount of bread baking in small bakeries, supermarkets and hypermarkets, an increase in bread baking by the people (in many regions of Ukraine, in particular, in Western Ukraine, domestic consumers prefer home-made baking or products produced by small private enterprises), increasing the shadow market share of bread and bakery products to 60% and the development of the segment of the semi-processed frozen bread products. The results of the research show that wheat (about 38,6%) and rye (about 30,3%) breads occupy the largest share of domestic baking. Bakery products take about 21% of the bread market, the rest 4,9% in the assortment range consists of whole bakery and bread products, croutons, crackers, pies, donuts, gingerbreads, biscuits and the like. The research of the Ukrainian market of bakery products shows the overwhelming majority of products of domestic production. Imported products are not significant in all positions of goods, except for croissants. Here, the world's leading manufacturer Chipita has won 23% of the Ukrainian market for the brand 7 days. The range of bakery products manufactured in Ukraine has been analyzed.

Keywords bakery products, market, assortment, research.

Постановка проблеми. Пріоритетне завдання України як європейської держави – захист життєвих інтересів нації і, в першу чергу, забезпечення продовольчої безпеки. За оцінками експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я структура харчування є одним з важливих чинників, що зумовлюють стан здоров'я людини. Хліб та хлібобулочні вироби є масовим продуктом харчування, а їх удосконалення, підвищення харчової і енергетичної цінності та зменшення собівартості виробництва постійно знаходяться у полі зору науковців та практиків, тому досліджувана тема статті є досить актуальною.

Виклад основного матеріалу. Ринок хлібобулочних виробів має ряд специфічних ознак, які доцільно враховувати при його формуванні та функціонуванні: хлібобулочні вироби призначені для забезпечення життєво необхідних потреб кінцевого споживача і належать до таких, що швидко псуються, тому тривалому зберіганню не підлягають; обсяги пропозиції і попиту на хлібобулочні вироби в усіх регіонах традиційно великі, а асортимент товарів, представлених на ринку, є досить широким; обсяги попиту на хлібобулочні вироби можуть бути нижчими за потреби споживачів, оскільки з урахуванням національних традицій, а також через низькі доходи і нерозвиненість транспортно-збутової інфраструктури населення частково забезпечує себе за рахунок домашньої випічки; національна особливість споживання хлібобулочних виробів пов'язана з наданням переваги „живим хлібам”; як соціально значущий для країни, де частка бідного населення все ще є великою, ринок хлібобулочних виробів підлягає державному регулюванню, а з огляду на регіональні особливості формування ринку та економічну ситуацію на ньому, методи державного регулювання можуть бути різними.

Основними проблемами розвитку ринку хлібобулочних виробів на сучасному етапі є монополізація ринку окремими товаровиробниками у більшості регіонів країни; зниження обсягів промислового виробництва хлібобулочних виробів і зростання питомої ваги виробів домашньої випічки у структурі середньодушового споживання; скорочення асортименту та зниження якості хлібобулочних виробів; ускладнення їх доставки у віддалені від обласних або районних центрів села

та селища через відсутність транспортної і збутової інфраструктури; низька ефективність функціонування підприємств хлібопекарської галузі.

Відтак, важливим завданням подальшого розвитку ринку хлібобулочних виробів є найповніше задоволення потреб споживачів в якісному хлібі промислової випічки за прийнятною ціною і одержання на цій основі достатньої маси прибутку підприємствами-виробниками хлібобулочних виробів [1].

Хлібобулочні вироби за своїми особливостями технології, хімічного складу, біохімічних характеристик сировини є продуктами з високим природним потенціалом у коректуванні харчового статусу українців. Тому зусилля вітчизняних науковців та виробників спрямовуються на удосконалення асортименту, розробку і впровадження технологій покращеної харчової цінності, зі скоригованими фізіологічними властивостями. Зростають вимоги й до безпечності продукції, вмісту синтетичних добавок та алергенів, пріоритети споживачів зміщуються до смачних й ароматних виробів, отриманих за класичними технологіями без застосування поліпшувачів. Більш того, для вітчизняних підприємств, приготування хліба на яких характеризується високими витратами енергії, матеріальних, трудових ресурсів, при диспаратеті зростання цін на складові собівартості та продукцію, а також за коливань якості сировини та інших проблем, що ускладнюють їх роботу, надзвичайно важливим є питання підвищення конкурентоспроможності хлібобулочних виробів, ресурсозбереження, технологічної ефективності та інвестиційної привабливості виробництва [2].

Харчова цінність хліба залежить від виду і сорту борошна, технології виготовлення і вологості виробу. На відміну від багатьох інших продуктів, хлібні вироби здатні забезпечувати організм людини значною кількістю енергії та майже усіма життєво необхідними речовинами: білками, вуглеводами, вітамінами, мінеральними речовинами, а булочні вироби ще й жирами. Так, у хлібобулочних výroбах із пшениці вищого гатунку міститься близько 50% вуглеводів, 5-8% білків та близько 1% жирів. Енергетична цінність: 100 г продукту містить 220...250 ккал. Крім того, хлібобулочні вироби з пшениці – важливий постачальник до організму людини деяких вітамінів групи В (тіамін, рибофлавін, ніацин) та мінеральних речовин (калій, кальцій, залізо, магній, фосфор). Основним компонентом хліба є вуглеводи, які складають 30–40% від маси хліба. Хліб містить значну кількість не засвоюваних організмом вуглеводів, таких як клітковина і геміцелюлози. Так, у пшеничному хлібі з цілого зерна вміст клітковини досягає 2%, а в пшеничному хлібі з борошна II гатунку – лише 0,4%. Водночас у житньому хлібі кількість клітковини досягає 1,1%. Вміст геміцелюлоз у хлібі коливається у межах 2–4%. Хліб містить певну кількість власних жирів (1,0-1,3%), які багаті на поліненасичені жири кислоти, що складають приблизно 50% від загальної кількості жирних кислот. Хліб є важливим джерелом деяких мінеральних речовин [3]. Хлібобулочні вироби є джерелом вітамінів групи В – тіаміну (В₁), рибофлавіну (В₂), ніацину (РР), але вітамін В₂ міститься в недостатній кількості (0,08-0,11 мг/100г), а у výroбах із сортового борошна мало вітаміну В₁ (0,15-0,23 мг/100г). В середньому щоденно людина споживає 250–350 г хліба та біля 100 г булочних виробів, що складає 1/3 енергетичної цінності добового раціону харчування дорослої людини. Засвоюваність хімічних речовин хлібобулочних виробів організмом людини висока: білків – на 70–90%, вуглеводів – на 94–98%, жирів – на 92–95%.

Незважаючи на особливе значення хліба для українського суспільства, його виробництво, відповідно до офіційної статистики України, щорічно скорочується. Так, за даними Pro-Consulting, в перерахунку на одного українського жителя, споживання знизлося в місяць з 9 кг в 2013 році до 8,3 кг в 2016, що призвело до скорочення виробництва на великих підприємствах у 2013–2016 роках на чверть [4]. Зменшення споживання хліба та хлібобулочних виробів стало основною причиною падіння обсягів виробництва. Це пов'язано зі скороченням споживання даних виробів, зміною смаків, зношеністю технічного стану та виробничих ліній на 60%–70%, демографічною ситуацією в країні (втрата ринків збуту АР Крим та окремі райони Донецької та Луганської області, зниження чисельності населення України), збільшенням обсягів випікання хліба невеликими пекарнями, супер-та гіпермаркетами, збільшення випікання хліба населенням самостійно (у багатьох регіонах України, зокрема на Західній Україні громадяни віддають перевагу домашній випічці або продукції, виробленій невеликими приватними підприємствами), збільшення тіньової частки ринку хлібу та хлібобулочних виробів до 60% та розвитку сегменту заморожених хлібних напівфабрикатів.

Дослідження українського ринку хлібобулочних виробів показує переважну більшість продукції вітчизняного виробництва. Імпортні поставки продукції не значні по всіх позиціях товарів, за винятком круасанів. Тут світовий виробник «Chipita» завоював 23% українського ринку для торгової марки «7 days» [5].

Асортимент хлібобулочних виробів, які виробляються українськими підприємствами, налічує понад 1000 найменувань рис. 1.

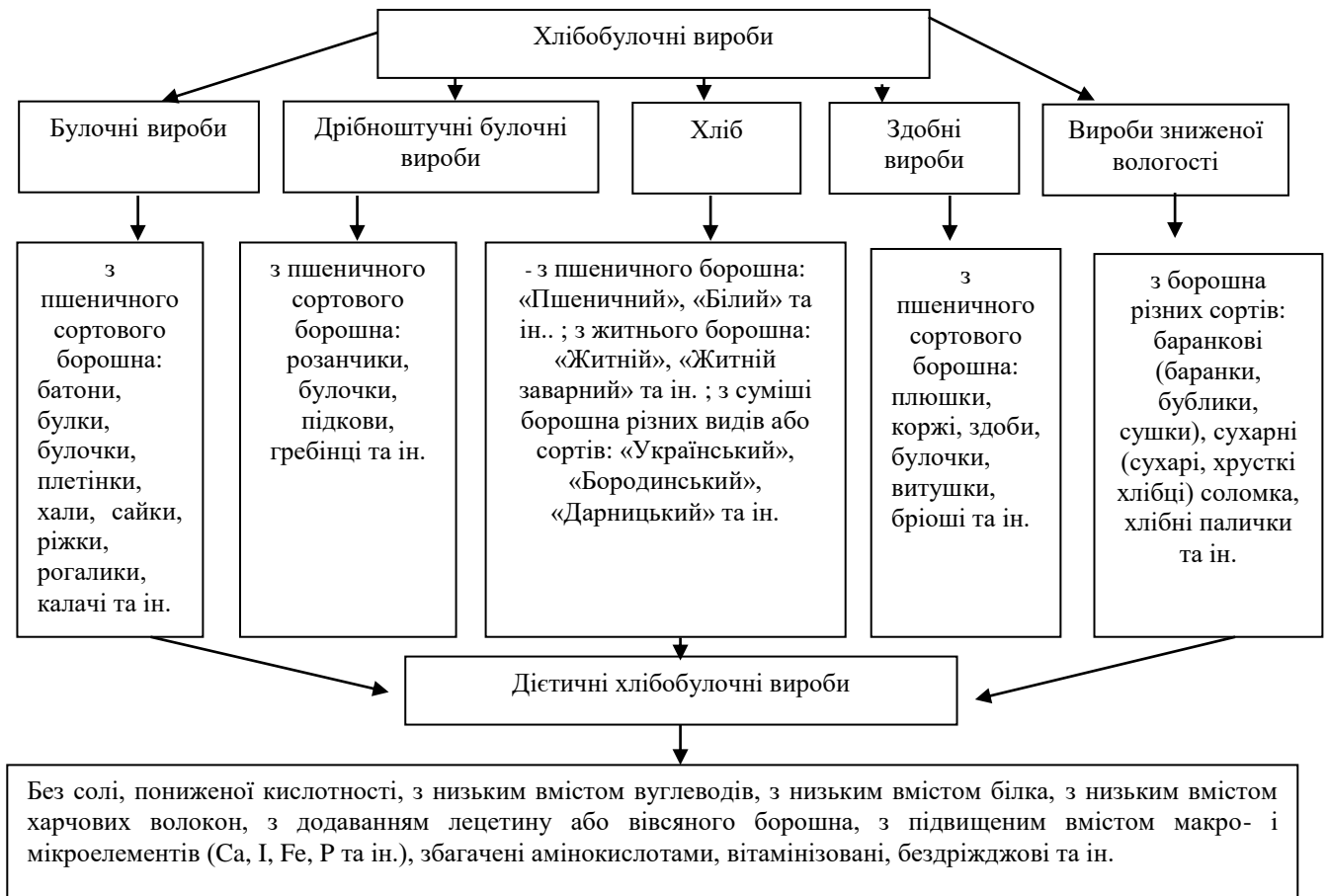


Рис. 1. Асортимент хлібобулочних виробів

Результати досліджень свідчать, що найбільшу питому вагу у вітчизняному хлібопеченні займають пшеничний (близько 38,6%) та житній (близько 30,3%) хліби. Булочні вироби формують близько 21% ринку хлібопродуктів, решту 4,9% в асортиментному ряді складають здобні хлібобулочні та бубличні вироби, грінки, сухарі, пиріжки, пончики, пряники, печиво тощо. Крім традиційних виробів, в Україні важливим є випуск інноваційної хлібної продукції (рис. 2).



Рис. 2. Основні напрямки інновацій в хлібопекарській галузі України

Згідно з рис. 2. Основні напрямки інновацій хлібобулочних виробів в Україні стосуються сировини, форми, маси, способу випікання.

Висновки. Важливим завданням подальшого розвитку ринку хлібобулочних виробів України є розроблення якісно нових хлібобулочних виробів, які сприяють збереженню і покращенню здоров'я людини за рахунок регулюючої і нормалізуючої дії на організм людини з врахуванням фізіологічного стану і віку за прийнятними цінами та створення в Україні необхідних умов для становлення і стабільного функціонування продовольчого ринку та безперебійного задоволення потреб населення в хлібобулочних виробках.

Література

1. Лебеденко Т. Є. Науково-практичні засади стабілізації якості хлібобулочних виробів з використанням фітоекстринів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра техн. наук : спец. 05.18.01 «Технологія хлібопекарських продуктів, кондитерських виробів та харчових концентратів» / Т.Є. Лебеденко. – Одеса, 2016. – 23 с.
2. Основи раціонального і лікувального харчування : [навч. посіб / П.О. Карпенко, І.М. Пересічна, Н.О. Грищенко, С.М. Мельничук]. – К. : КНТЕУ, 2011. – 504 с.
3. Ринок хлібобулочних виробів в Україні стрімко змінюється [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://landlord.ua/rinok-hlibobulochnih-virobiv-v-ukrayini-strimko-zminuyetsya/>
4. Огляд ринку хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pro-consulting.ua/pressroom/obzor-rynka-hlebobulochnyh-i-muchnyh-konditerskih-izdelij-v-ukraine>.
5. Ринок хліба: які компанії ділили його у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/rinok-hliba-aki-kompanii-dilili-jogo-u-2015-roci>.

References

1. Lebedenko T. Ye. Naukovo-praktychni zasady stabilizatsii yakosti khlibobulochnykh vyrobiv z vykorystanniam fitoekstryniv : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra tekhn. nauk : spets. 05.18.01 «Tekhnolohiia khlibopekarskykh produktiv, kondyterskykh vyrobiv ta kharchovykh konsentrativ» / T.Ie. Lebedenko. – Odesa, 2016. – 23 s.
2. Osnovy ratsionalnoho i likuvalnoho kharchuvannia : [navch. posib / P.O. Karpenko, I.M. Peresichna, N.O. Hryshchenko, S.M. Melnychuk]. – K. : KNTEU, 2011. – 504 s.
3. Rynok khlibobulochnykh vyrobiv v Ukraini strimko zminuietsia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://landlord.ua/rinok-hlibobulochnih-virobiv-v-ukrayini-strimko-zminuyetsya/>
4. Ohliad rynku khlibobulochnykh i boroshnianykh kondyterskykh vyrobiv v Ukraini [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://pro-consulting.ua/pressroom/obzor-rynka-hlebobulochnyh-i-muchnyh-konditerskih-izdelij-v-ukraine>.
5. Rynok khliba: yaki kompanii dilily yoho u 2015 rotsi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://agravery.com/uk/posts/show/rinok-hliba-aki-kompanii-dilili-jogo-u-2015-roci>.

Рецензія/Peerreview : 12.10.2018

Надрукована/Printed : 01.11.2018

Рецензент: д. е. н., проф. Корж Н. В.

Повні вимоги до оформлення рукопису

<http://vestnik.ho.com.ua/rules/>

За зміст повідомлень редакція відповідальності не несе

Підп. до друку 26.10.2018. Ум. друк. арк. 32,43. Обл.-вид. арк. 30,34

Формат 30x42/4, папір офсетний. Друк різнографією.

Наклад 100, зам. №

Тиражування здійснено з оригінал-макету, виготовленого
редакцією журналу “Вісник Хмельницького національного університету”

Редакційно-видавничий центр Хмельницького національного університету
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1, тел. (0382) 72-83-63
